

A CANDEA

Edita: Asociación "FONTE do MILAGRO" - PRIMAVERA 2008 - D. Legal: LU-454-00 - ISSN 1888-3915 - Nº 24

Revista do Caurel

SUMARIO

Páx 1	Portada
Páx 2	Sumario, Teléfonos de Interese
Páx 3	Dez de Abril cuco morto ou non quere vivir
Páx 4	Cando algo cheira a podre
Páx 7	CV Ribeira Sacra Visita Ó Courel
Páx 8	O Presidente da Xunta visita O Courel
Páx 11	A enfermidade da Tinta no castiñeiro
Páx 12	Botarlle vida ós anos
Páx 13	Casa Teixeira - Elogio de Volver
Páx 14	Festa da Pisa
Páx 18	Viaxe a Somiedo
Páx 21	Novas
Páx 22	A Torre do Castro
Páx 24	Datos do Courel
Páx 26	novas Novas
Páx 27	Recuncho para Poesía - Vai por ti Felipe

TELÉFONOS DE INTERESE

CENTRO MÉDICO (Folgozo)	982 43 30 33
CENTRO MÉDICO (Seoane)	982 43 30 90
HOSPITAL COMARCAL (Monforte)	982 41 79 00
EMERXENCIAS MÉDICAS	061
SOS GALICIA	112
CRUZ VERMELLA (Pedrafita)	982 36 70 06
CRUZ VERMELLA (Quiroga)	982 42 83 55
FARMACIA (Folgozo)	982 43 31 02
CASADO CONCELLO	982 43 30 01
CUARTEL GARDACIVIL (Seoane)	982 43 30 83
AUTOBUSES "Empresa Caurel"	982 42 82 11
ESTACIÓN DE AUTOBUSES (Monforte)	982 40 26 94
ESTACIÓN RENFE (Monforte)	982 40 20 96
INCENDIOS FORESTAIS	085

O RELOXO DA SOIDADE

Iste é un reloxo
Pensando
para aqueles que vixían
celosamente tempo eterno
aproveitando seu tempo.

Así haberá
música a tódalas horas
mesturada co son
das flores, os cedros
e os limoeiros.

Oh terra! Por que non abres?
e tragas nas túas fendas
nas escuras cavernas
aos despiadados monstruos...

Carmen Parada Olmo
Barcelona

COLABORA CON "A CANDEA"

Se desexas participar nesta publicación, dar ideas, facer traballos, ou aportar axuda económica participando con publicidade ou dalgún outro xeito, ponte en contacto connosco no enderezo electrónico:

acandea@mundo-r.com nos teléfonos: 982 210 128 619 025 252 ou ben no enderezo postal: Asociación Cultural "FONTE do MILAGRO" Froxán, s/n C.Postal 27325 O Courel Lugo

Se queres enviar algún traballo para saír publicado na próxima edición, lembra achegar con el, teus datos persoais e facelo chegar non máis tarde do 15 de xullo de 2008.

O mesmo tempo si queres formar parte da Asociación como socio de número, envíanos teus datos persoais, enderezo e nº de conta bancaria onde desexes se faga o cargo do recibo anual, que para o exercicio 2008 será de 20 Euros.

Deste xeito poderás participar nas actividades que organiza a Asociación, recibir a revista no teu enderezo e outras vantaxes máis.

A asociación "FONTE do MILAGRO" e a dirección desta revista non se fan reponsables dos traballos que nela se publican. Esta responsabilidade pasa ó autor/a.

Si achegas algún traballo para que sexa publicado debe vir acompañado dos datos persoais. Non se publicarán, fotografías, textos, etc. nos que se descoñeza a identidade do autor.

Asociación Cultural "FONTE do MILAGRO"

Tlf.: 982 210 128 - 619 025 252

E-Mail: acandea@mundo-r.com

Web: www.fontedomilagro.org

CASAS RURAIS

RODRIGO e A BOUZA

Ó PE DA FERMOZA DEVESA DE PADERNE

A MELLOR MANEIRA DE DISFRUTAR DA NATUREZA

Información e reserva: Tfno e Fax: 982 185 110 Paderne, O CAUREL

ALUGUER
DE QUADS

¡Dez de abril cuco morto ou non quere vir!

Non só o bo tempo, ou os días grandes delatan a chegada da primavera, son moitos os factores que nos sinalan o cambio de estación; a entrada nunha das épocas máis esplendorosas do ano, todo medra, espertase do aletargo invernal, e de súpeto chégase a un rebulir constante; home, animais, plantas e tódolos seres sufrimos unha transformación importante, de ahí o dito, "*en primavera o sangue altera*". Casan os paxariños, fan o niño, e empezan a amosar os primeiros poliños, vese vida, moita vida. As abelliñas asoman á piqueira para ver os primeiros raiolas de sol que de verdade xa quenta, e así coller folgos para comezar a laboriosa faena de transformar o polen das abondosas floriñas en rica mel. Desfiles e desfiles de formigas saíndo de calquera burato, explorando o terreo para encontrar alimento que levar ós seus almacéns e lle garantan sustento para o longo inverno. As árbores que levaban meses espidas cobren as súas intimidades cun manto de cor verde, e adómanse con milleiros de froiñas que co tempo se volven ricos froitos. En primavera todo é vida, hasta o humor e actitude do ser humano cambia a mellor, sentimos unha enerxía máis positiva.

Pero a estación máis fermosa e activa do ano non sería así, si faltara o cantar do *cuco*; ese paxaro ou ave tan chea de misterio e maxia, un animalíño que todos oímos pero dificilmente vemos, a súa desconfianza e rícelo de cara ó home, lévano a agocharse na maleza e dende alí soltar de vez en cando un *cu-cu*, un canto armonioso que esperta certo interese, non deixa de ser todo un acontecemento escoitar as primeiras notas do seu cantar; é así, tal é o interese, que moitos medios de comunicación; Radio, Televisión e Prensa Escrita, dedican seccións ou espazos e se abren foros onde a xente participa e comunica cando e onde escoitou o primeiro cantar do cuco.

O *cuculus canorus* (nome científico) coñecido en castelán coma *cuco*, en Catalán *Cucut*, en Euskera, *Kuku arrunta*, e no noso idioma, *Cuco vulgar* é unha ave da familia das *Cuculidae* de medio tamaño, color cincento, agás no ventre e peito onde unhas liñas grisáceas o marcan. Resulta bastante difícil observalo de cerca, é moi desconfiado ante a presenza do home, o seu hábitat preferido son os bosques de piñeiros ou outra calquera bosque na que poda agocharse e atopar con facilidade insectos que son o seu sustento e base da alimentación. A súa estadía en Galiza e máis concretamente no Courel vai dende primeiros de abril ata finais de xullo, aínda que pode pospoñer a súa viaxe algún tempo máis. A actividade cantora dende xuño en adiante, soe baixar bastante, pasando días sen oír o seu *cucar*. Se algo caracteriza esta especie, é o seu comportamento no momento de aniñar; así busca un niño doutra calquera especie, preferentemente paxaros de tamaño pequeno coma, paporrubios, carrizos, papuxas etc. e nos seus niños deposita o ovo que logo de ser incubado co resto da niñada, ó pouco de romper a casca e saír o pito este desfáise do resto dos polos da outra especie votando estes do niño e deste xeito facer que os pais adoptivos se centren só nel, para alimentalo e coidalo sen decatarse que o tamaño deste pitiño en nada asemella os da súa especie; de ahí o tan coñecido refrán: "*Cuco, paxaro que nunca aniña, pon o ovo en niño alleo e outro paxaro llo cría*".

Moitos son os mitos e lendas que arrodean esta ave, algúns falan que si este non se escoita coa entrada da primavera, entre os meses de marzo e abril, pode aproximarse a fin do mundo. Outra lenda o rispeto, é que o cuco pode adiviñar os anos que nos quedan de vida; se antes de almorzar lle preguntamos o cuco ¿Cantos anos vivirei? E segundo as veces que o cuco cante seguido, tantos serán os anos que nos queden por vivir.

A súa fama de parásito, de vivir de xeito cómodo e de non preocuparse polos seus, leva a moitas faladurías e a facer asemellar algunha persoa con esta especie.

O cuco destrebúese por case toda a xeografía española pero prefere o norte e zona de montaña; podemos atopalo tanto no interior coma achegado ó mar.

A súa presenza cada ano está a ser menor, o cambio climático, a perda de hábitat e o uso indiscriminado de plaguicidas e pesticidas están a ameazar a especie, cada vez que escoitamos o seu canto resultará un acontecemento especial

No Decreto 439/1990 de 5 de abril de 1990, inclúese no Catálogo Nacional de Especies Ameazadas.

Evaristo Méndez Vila
Presidente da A.C. "FONTE do MILAGRO"

 MORENO

No antigo obradoiro do pintor Avari. MORENO convida a viño doce a tódolos amantes do CAUREL.

ARMANI - - MOSCHINO - - CALVIN KLEIN - - ADOLFO DOMÍNGUEZ - - GANT
TOMMY - - BELSTAFF - - BARBOUR etc.

MORENO • Marqués de Ugena, 40 Sarria (Lugo) • Tfno.: 982 530 791
PORTOMORENO • Prza. Conde Fontao, 13 Foz (Lugo) • Tfno.: 982 141 804

Cando algo cheira a podre

Un, que xa está de volta de tantas cousas nesta vida, non deixa de asombrarse ante certas actitudes dalgúns habitantes do Courel, dignas dunha dictadura doutros tempos.

Cando nun pobo non se pode falar libremente dun tema tan candente como son as louseiras e o parque natural por temor a que algúns se molesten, algo cheira a podre. Cando non te podes enfundar a camisola dunha determinada asociación por temor a espertar as iras dalgún descontrolado, impropio dun estado democrático, algo cheira a podre. Cando aparecen pintadas nas paredes dun edificio público ou na estrada comparando O Courel con Marbella, algo cheira a podre. Pero cando se pretende consentir que unha multinacional da lousa destrúa toda unha zona de gran valor ecolóxico en beneficio duns poucos en prexuízo duns moitos, a cheirume xa é insuportable, a putrefacción é descomunal e as consecuencias inimaxinables.

Por se fora pouco parece ser que estamos ante unha especie de dereito de pernada, propio doutras épocas, que se anuncia en forma de expropiacións forzosas para que as louseiras gañen máis diñeiro, privilexio que eu, tolo de min, cría erradicado nun sistema coma o noso, que se di democrático, pero que non o semella. Hoxe o que ten que imperar é a xustiza sen distinción entre poderosos e débiles, pero de ningunha maneira a submisión do débil fronte ó poderoso. É certo que se necesitan postos de traballo no Courel, pero hai que saber a que prezo, non vaia ser que o custe sexa tan alto que as xeracións vindeiras o teñan que estar pagando de por vida. Se iso vai supoñer a destrución das nosas montañas, ríos e regatos, con buracos e entullos por todas partes, mal negocio, porque só servirá para encher os petos duns poucos que se forran cos recursos naturais dos coureláns. Non nos enganemos, isto é exactamente igual que a explotación dos recursos naturais de calquera país do terceiro mundo; fórranse uns poucos cos recursos de todos. Os habitantes do Courel seméllanse moito aos deses países, moi ricos en recursos naturais e moi pobres en servizos. Por iso, de non cambiar as cousas, para O Courel seguramente sería mellor negocio deixar as montañas tal como están, desa maneira pode que algún día a

alguén se lle ocorra explotar eses recursos dunha maneira menos agresiva co entorno e máis rendible para os habitantes. As montañas é moi fácil destruílas, pero despois é imposible reconstruílas.

Cada explotación a ceo aberto representa unha ferida mortal para a nosa paisaxe, por iso debemos opoñernos a que abran máis feridas, e con máis motivo cando os impostos desas sociedades se pagan lonxe do lugar onde se obteñen os beneficios; para eles os beneficios e para nós as feridas e a destrución. Miúdo negocio o noso.

Se non é posible compatibilizar a extracción co medio ambiente, e que a explotación deses recursos sirva para dar mellores servizos ós coureláns, deberíamos ir pensando noutras opcións con máis futuro para os nosos pobos. Do Courel antes só emigraban as persoas, agora tamén emigran os recursos naturais. Eramos poucos e pariu a avoa.

Cando noutros países desenvolvidos estanse creando novos espazos protexidos e potenciando os xa existentes, nós estamos consentindo que destrúan o noso, sendo como é un auténtico tesouro. A impasividade dunha parte de coureláns é preocupante: uns porque é o seu medio de vida, outros por medo a represalias dos máis radicais defensores das louseiras, e outros porque aspiran a algo mellor para a súa saúde e optan por coller o camiño de San Clodio para tomar a primeira "patera" de RENFE con destino a Madrid, Barcelona ou Bilbao para acabar coma sempre, ciscados polo mundo esquecéndose por completo, moitos deles, dun espazo natural marabilloso que necesita o apoio de todos, opción

que lles vai de marabilla a políticos e empresarios da lousa para dispoñer do Courel ó seu entoxo.

Pero queda un importante colectivo de persoas que aman O Courel e non están dispostas a contemplar impasiblemente como se destrúe unha zona que tamén lles pertence a eles, porque o Courel é de todos, cos que comparto totalmente o seu sentimento. Dos resistentes é a última palabra.

Neste Courel de todos, todos temos dereito a opinar, respectuosamente, guste ou non a algúns.

Hainos que están desexando que se abran todas as explotacións que están en proxecto, non sei se porque non saben

CUBERTAS DE PIZARRA E CANALÓNS

Tfnos. 982 25 16 55 / 982 22 96 56
Móvil: 607 58 94 65 • LUGO

o que realmente se xogan, ou porque lles dá exactamente igual que este tesouro en forma de paraxe natural o manden ó inferno dun plumazo algúns políticos galegos, que non o fan peor porque iso sería imposible.

Ó final un acaba pensando que se teñen tanto interese na desfeita será por algo, porque consentir unha destrución coma a que se aveciña a cambio de nada non ten sentido. Poderemos ter moitas carencias, pero tolos non somos.

Aínda que abran só o 50% das que están en proxecto, en poucos anos deixarán as nosas montañas convertidas nun auténtico queixo Gruyère: buracos por todas partes, ríos arrastrando lodos, soutos centenarios arrasados polas canteiras, (que as xeracións vindeiras só poderán contemplar virtualmente) fauna reducida ata case a extinción, poboación humana a piques de desaparecer dos nosos pobos. En fin, como para botarse a tremer ante semellante panorama de futuro. Claro que visto de forma "positiva", o día de mañá, cando ás empresas non lles interesen as explotacións e a ruína do Courel sexa total, eses buracos deixados nas nosas montañas poderán servir de cemiterio nuclear para almacenar residuos radioactivos que ninguén quere, pero que algúns seguramente aceptarían encantados a cambio dun puñado de euros aínda que iso significase o tiro de gracia para todo o Concello.

Nun país onde o caciquismo sempre foi o deporte nacional, non é difícil atopar a alguén disposto a venderse e vender o que faga falta con tal de obter un beneficio persoal. En Galicia non seremos punteiros en tecnoloxía e I+D+i, pero en ciencia caciquil seguimos sendo unha gran potencia.

Se a consecuencia deses residuos empezan a nacer becerros con dúas cabezas ou cinco patas, galiñas con tres ou catro patas e o pico para arriba, porcos co rabo no fociño e as orellas no cu, etc., os poucos coureláns que

ASESORES VILA CASTRO S.L.

ASESORES DE EMPRESA

ÁREA FISCAL-CONTABLE

ASESORAMIENTO FISCAL

- Asistencia a Inspecciones.
- Recursos.
- Constitución de Sociedades.
- Declaración Censal
- Legalización de Libros.
- Planificación Contable-Fiscal.
- Contabilidad de Sociedades.
- Confección de Libros Fiscales.

GESTIÓN TRIBUTARIA

- Declaración de la Renta de las Personas Fiscales.
- Impuesto de Sociedades.
- Impuesto de Actividades Económicas.
- IRPF Retenciones a Cuenta.
- Módulos, índices o Signos.
- Ingreso a Cuenta de Sociedades.
- Estimación Directa.
- Liquidación de I.V.A.

HACIENDA

- Presentación de Declaraciones.
- Presentación de Liquidaciones y Pago de Impuestos.
- Presentación de Actividades Económicas.
- Presentación de Sucesiones.
- Solicitudes de Número de Identificación Fiscal.
- Solicitud de Etiquetas.
- Solicitud Certificado Negativo de Hacienda
- Solicitud Duplicados de Documentos.
- Solicitud Cambio de Titularidad en el Catastro.

Parque de San Lázaro, 9 - 3º Dcha. • 32003 OURENSE
Teléfonos 988 221 128 - 22 33 44 - Fax: 988 22 36 41

ÁREA LABORAL

SEGURIDAD SOCIAL

- Alta de Empresa.
- Partes de enfermedad y accidente.
- Libro de Visita y Matrícula.
- Nóminas y Seguros Sociales.
- Preparación y Cálculo de Finiquitos.

ASESORAMIENTO LABORAL

- Estudio y Elaboración de Contratos de Trabajo.
- Inspecciones.
- Expedientes de Jubilación.
- Pensiones.
- Negociaciones y Conciliaciones Extrajudiciales.
- Actas de Conciliación.
- Tramitación Expedientes Subvención.

ÁREA JURÍDICA

- Civil.
- Fiscal.
- Laboral.
- Mercantil.
- Administrativo.
- Herencias.
- Divorcios.
- Impagos.

OTROS SERVICIOS

- Tramitaciones varias a vehículos.
- Permisos y Licencias.
- Asesoramiento Financiero - Comercial.
- Patentes y Marcas.
- Registro Mercantil.
- Registro Propiedad.
- Informes Comerciales.
- Informes Prejudiciales.
- Verificaciones registrales.

Velázquez Moreno, 9 - 6º Ofic. 16 • 36201 VIGO (Pontevedra)
Teléfono/Fax: 986 22 23 23

queden, ó mellor con tres ollos e algún que outro corno, poderán montar un circo como espectáculo enxebre dun Courel que estivo a punto de ser un gran parque natural e acabou sendo unha gran desgracia.

Dende o punto de vista de moitas persoas, entre elas a dun servidor, o maior potencial deste Concello séguese ignorando por parte da Xunta e do Concello, eles saberán por qué.

Este Concello turisticamente ten unhas enormes posibilidades, tanto en turismo ocasional como de segundas vivendas, que proporcionarían o emprego necesario para asentar poboación con maiores garantías de futuro que as 50 canteiras en proxecto.

O turismo é unha fonte de ingresos inesgotable, mentres que o emprego das canteiras durará o tempo que duren as reservas de lousa; despois non quedará emprego, pero si o destroz paisaxístico para sempre. Só hai que crear as condicións necesarias para atraer ese turismo. En definitiva, ter algo máis que paisaxe para ofrecer.

A industria turística non se reduce ó turismo en si, senón que ó redor dela xorden outras de todo tipo para abastecela de canto necesite. Crease un tecido de pequenas industrias e servizos

capaces de dar emprego a unha poboación moito maior que a que vive hoxe no Courel.

Se temos que soportar algunha explotación de lousa, cunha xa hai suficiente para dar emprego ás persoas que viven no Courel e se dedican a esa actividade, pero que esa explotación non estea próxima a un pobo, non sexa a ceo aberto nin estea situada onde o impacto visual e ambiental sexa escandaloso, desda forma poderemos compatibilizar turismo e louseira, e todos contentos.

Dos traballadores da louseira hai entre un 50 e un 60% que non viven nin están censados no Courel, polo tanto non crean riqueza nin fixan a súa poboación como nos queren vender, polo que sería lóxico e razoable que non se abridan máis explotacións que so servirían para destruír un dos mellores paraxes naturais da Galicia interior e de Europa..

Debería preocuparnos máis o futuro das xerazóns vindeiras en lugar de aceptar un presente enganoso se levan a cabo esa desfeita tan salvaxe e inxusta que pretenden. Para cometer esa desfeita virá xente doutros concellos a desfacer o noso, e despois da súa xornada laboral marcharán ás súas casas radicadas neses concellos que de maneira algunha permitirían un desastre dese calibre nas proximidades das súas casas. Á nosa costa eles aumentarán a poboación e manteranse immaculados. Nós, en cambio, quedaremos sen natureza, sen poboación e sen futuro. Unha cousa é que haxa unha ou dúas explotacións onde o impacto ambiental sexa mínimo, e outra que abran máis de 50 buracos so para que uns poucos se fagan millonarios e se paseen en coches de moi alta gama por diante dos nosos focios, situación da que xa hai referencias dabondo en certos países africanos e sudamericanos nos que abunda a miseria á veira dunha gran riqueza natural que non contribúe a mellorar a calidade de vida dos seus habitantes.

Vivimos nunha época marcada por unha tremenda voracidade capitalista en perfecta sintonía cuns políticos non menos voraces que non dubidan á hora de firmar o que sexa con tal de conseguir os seus obxectivos aínda que sexa a costa de cargarse toda unha zona de gran valor ecolóxico, un valor con futuro para todos mentres o que nos pretenden endosar só representa un bon futuro para os empresarios.

Posiblemente o futuro desta xoia natural xa estea decidido por uns poucos que o único que lles preocupa é o seu interese particular dando por descontado que a opinión dos coureláns, tanto dos que viven no Courel coma dos que non, non conta para nada. Aquí o único que conta son as contas correntes dalgúns. O Courel converteuse no feudo deses poucos, e os coureláns nos vasallos.

Parece inadmisíble que nestes tempos as inxustizas sigan sendo tan descaradamente favorables ós poderosos en prexuízo dos máis desfavorecidos.

Ó final van ter sentido algunhas pintadas que apareceron na estrada reivindicando un Courel Ceibe. ¡Quen nos o ía a dicir!

Arturo A.R.

Hospedería Bar
FERREIRO

- Habitaciones con baño
- Comidas de la zona

Telf.: 982 43 30 65 - 982 43 30 23
Seoane do Caurel (Lugo)

C. VOLEIBOL RIBEIRA SACRA EN O COUREL

Xogadoras, corpo técnico, e directivos do Clube Voleibol RIBEIRA SACRA a Pinguela que milita na Superliga 2 feminina do voleibol nacional, fixeron unha visita ó Courel.

Aproveitando o parón ligueiro que esta competición fixo coincidindo coa Semana Santa os membros do equipo monfortino decidiron facer unha escapadiña ata as terras da Serra Courelá para disfrutar dunha xornada en plena natureza; no programa da visita incluían unha ruta de sendeirismo para adentrarse camiñando nas paisaxes máxicas do lugar, un percorrido pola beira do Lor dende a aldea de Froxán polo sendeiro que leva ata Paramedela ata o lugar denominado Abeado, onde logo de facerse unhas fotos e reflexionar sobre a paisaxe e o entorno, regresar polo mesmo camiño ata o punto de partida, para alí degustar un xantar no establecemento de Turismo Rural "Casa da Aira". Se ben á mañanciña a metereoloxía colaborou para facer que a marcha se desenrolara dun xeito apacible, logo do xantar o mal tempo impediu que

xogadoras e membros da comitiva fixeron uns pinitos practicando xogos tradicionais que dende non fai moitas datas se poden desenrolar no campo habilitado preto de Fonte do Milagro en Froxán

Cabe destacar que o Voleibol ten forte presenza na Cidade do Cabe, o Ribeira Sacra ben de participar na elite desta modalidade deportiva dende fai máis dunha década. Sendo o clube máis galardoado do Volei galego, acadando de xeito consecutivo a Copa Galiza de Voleibol Feminino dende fai uns anos.

Neste clube formáronse e xogaron mozas do Courel, rapazas con orixe familiar en Santa Eufemia, que na actualidade deixaron esta disciplina deportiva. E tamén xogadoras en activo que loitan na Superliga Nacional, o caso de Mª Jose Garrido "Pepo Garrido" que esta temporada ven de defender as cores do equipo levantino do Benidorm ou tamén Jénifer Mendoza con raíces no lugar de Cortes e que actualmente milita no histórico equipo do Universidad de Burgos e que coma Pepo Garrido xa formaron parte do conxunto nacional de voleibol feminino.

E de ter en conta o esforzo que o equipo da Pinguela está a facer mantendo as escolas deportivas e, facendo que a base deste deporte en Monforte siga viva e moitos nenos e nenas vexan algún día cumprido o soño de xogar no equipo do Ribeira Sacra coma fixeron as antes mencionadas e tamén o caso de Noelia Sánchez que dende nena se formou neste clube e hoxe ademais de xogar nun dos grandes forma tamén parte da selección nacional feminina.

Ven a coñecer un paraíso rural nun marco inigualable.

casada
AIRA
turismo rural

Froxán 27 · Folgoso do Courel · Lugo
Tel.: 982 199 673 · casadaaira@gmail.com
www.casadaaira.com

O Presidente da xunta visita o Courel

Luns 7 de abril, o presidente da Xunta de Galicia visita O Courel. Importante e prometedora visita si nos remitimos á web oficial da Xunta de Galicia (www.xunta.es) que na páxina de inicio esa mesma tarde, nun titular di o seguinte: **Touriño salienta que o Goberno galego investirá no Courel un total de 64 millóns de Euros ata 2010 no marco do Plan de Reequilibrio Territorial.**

Se lemos a crónica na súa totalidade, a cousa parece ser outra; a inversión da que se fala, é integramente para O Courel ou ben teremos que repartir cos arredores? O que parece quedar claro e, segundo manifestou Touriño, "que se fai unha deferencia con esta zona tradicionalmente esquecida"; un favor que teremos que pagar o resto das nosas vidas e a vida das vindeiras xeneracións. Non cabe dúbida que a obra da estrada dende Quiroga a Folgoso sexa importante para a zona; as condicións algo cambiarán! pero o problema do Courel é solo a comunicación? A construción da Estrada vai recuperar ou fixar poboación? Faise polo benestar dos veciños ou detrás hai outros intereses? Moito dá que pensar isto, pero teñamos fe, creámos nos nosos políticos! Seguimos falando do descurso e promesas do Sr. Presidente e por suposto, non podía quedar sen tocar o tema das gardas médicas, algo que parece ter moi preocupado ó dirixente municipal, uns servizos sanitarios que brilan pola súa ausencia, poñerse malo no Courel pode acabar sendo unha odisea ou ben unha desgracia. Pero se se cumpre o dito polo Sr. Touriño este problema está arranxado en 2 días e teremos médico as 24 horas diarias e 365 días o

ano, moi importante para a poboación tan envellecida desta Serra, un serio problema que está a facer que os nosos vellos se establezan en poboacións donde a asistencia sanitaria está mellor rexida.

Non podía pasar por alto; había que facer un pequeno comentario e logo de mil e unha promesas, repetir a **historia** da Estación Biolóxica do Courel, un proxecto que cheira a *descomposición*. Son moitos anos falando deste tema, e a día de hoxe pouca luz se ve sobre a dita estación. Só un cartel xa ruinoso polo paso do tempo que di algo así coma: **terreno cedido polos veciños de Seoane para a construción da Estación Biolóxica**. Compromisos de deputados no Goberno de Madrid, políticos e membros do noso goberno autónomo, pero isto sigue. Haber si desta vai e segundo dixo o Presidente que a Consellería de Medio Ambiente ten habilitado xa financiamento para que empeze a funcionar, (non se sabe cando).

O Parque Natural; outro tema obrigado tocar. O Sr Touriño non tratou o tema a fondo como se debía, quizais por rispato o Sr. Alcalde do Courel que parece non ter claro o de PARQUE SI. Que lle preocupará tanto á Consellería de Medio Ambiente e ó Goberno da Xunta para non

profundizar máis no tema?, visto o visto e a día de hoxe está moi claro que sería pír base para o despegue e desenrolo da Serra e dos seus moradores. Que medo os leva a falar coa poboación e explicar que é, e consecuencias pode acarrear a ordenación dos recursos da zona? O medo a perder catro votos? Tal mal anda a cousa? Non é lícito enganar ós veciños nin dende o Concello ni dende a Xunta; no Courel merecemos, senón máis rispato, si o mesmo cos de calquera veciño dun barrio de calquera das cidades galegas. Formamos parte de Galiza.

No seu discurso falou da chegada da Banda Ancha. Alguén se pregunta si isto consiste en ensanchar tódalas estradas e corredoiras. Para cando dispoñemos deste avance tecnolóxico? Será posible no século que fai pouco empezamos? Sería un cambio total, hoxe en moitos lugares do Concello apenas se poden ver as televisións públicas, falar por teléfono vólvese complicado, e internet imaxínense. Deste tema hai que falar polo miúdo, ó pouco do cambio de cor no Goberno galego falouse de achegar internet ó rural a través dunha tecnoloxía moi avanzada (Para Galiza si, noutros países xa se volve absoleta). WIMAX, así se coñece esta técnica para achegar internet ós fogares do rural onde o acceso por outros medios sería moi complicado ou case imposible. Ben! O Courel xuntamente con Samos serían os concellos piloto onde probar e poñer en funcionamento esta "nova" tecnoloxía. Acaba a lexislatura e O Courel segue, non igual, peor neste eido; o esforzo que ía facer a Xunta e

pinturas

RICARDO

Ferramentas para o Pintor

Ricardo Varela Varela
DELEGADO DE VENDAS

Mª Teresa Castro Álvarez
VENDAS

Rúa/. Manuel María, portal 1 - baixo A • Tfno. y Fax 982 212 209 / Particular 982 245 248 • 27003 LUGO

concretamente AGADER (Agencia Galega de Desenvolvemento Rural) non está a verse no Courel. De quen é a culpa? uns votanlle a culpa ós utros e a casa sen barrer, o que está moi claro é que o Sr. Alcalde do Concello do Courel so puxo, e está a poñer, trabas e así se pudo comprobar en reunións que ultimamente mantiveron asociacións co mandatario municipal. Eu pensaba que o alcalde ou goberno dun concello tiña o deber ou obriga de velar polo benestar dos veciños, e desenrolo do territorio que administra; excusen a miña ignorancia! Se en Samos funciona correctamente. Por que no Courel non? As condicións ou convenios foron distintos? Que está a acontecer? Parece claro que nin para o goberno municipal nin para a oposición este tema teña importancia.

Para cerrar o discurso, o agradecemento ós veciños, que estaban alí ¡claro! Os que foron avisados e buscados casa por casa para así ter a certeza que ían gastar as unllas apraudindo as verbas do Sr. Presidente e marcharían satisfeitos para os seus fogares.

Nas visitas do anterior mandatario do Goberno Galego, o Sr. Fraga ó Courel, estas anunciábase a bombo e platillo e unha semana antes tódolos medios dedicaban páxinas e tempo a avisarnos da chegada dunha ampla comitiva, daquela o Sr. Presidente parecía sentirse orgulloso de visitar O Courel, ser un Coureles por un día. A verdade que a primeira visita do actual mandamais de Galiza Ó Courel non vai pasar á historia, o seu compromiso coa cidadanía non quedou nada clara, o ocultismo da viaxe e pouco interés do Concello en

espallar a noticia da visita, fai pensar que isto é so un cumprimento. Aínda que non coincidan nas formas, as viaxes do Sr. Touriño e no seu día as do Sr. Fraga o que sí coinciden e no fondo. Máis do máis, pasarnos un doce polos fuciños e cando lle damos a primeira lanvida ripárnolo de présea.

Nas verbas finais recoñeceu o difícil que é vivir nesta zona e incluso agradece o esforzo que as xentes do lugar están a facer para seguir mantendo as paisaxes ben coidadas. Home está claro! Senon fóra por nós! xa pouco quedaba do Courel... (por certo que ata o de agora a Xunta pouco axudou en manter beleza do paisaxe da que o Sr. Presidente fala).

Logo do discurso ante o grupo selecto de coureláns, a comitiva dirixíuse a Becerreá, capitalidade dos Ancares e alí facer un novo discurso, unhas verbas que nos fan dubidar máis do dito diante do edificio do Concello Courelés e na web da Xunta recolle coma titular o seguinte:

Touriño subliña o esforzo que está a realizar o Goberno galego na mellora da mobilidade e seguridade viaria na montaña luguesa:

Fala de 65 millóns de Euros para as comarcas de Ancares e Quiroga. Facendo números pouco van repartir nos Ancares e algúns lugares da comarca de Quiroga. Se dos 65 millóns de Euros do Plan de Reequilibrio Territorial 2007-2010 sacamos os 64 millóns que Goberno galego invertirá no Courel ata 2010 no citado Plan de Reequilibrio Territorial pouco queda que repartir para tanto territorio. Se seguimos lendo a crónica, atopamos o reparto feito e di

asi: No ensanche e acondicionamento da estrada Meira-Baralla gástanse 23 millóns. 13 millóns empréganse na LU-722 de Becerreá a Navia, 4,5 millóns na LU-723 de Pontes de Gatin ó Portelo no límite coa comunidade de Castela e León e algo máis de 15 millóns de Euros na LU-651 que une Quiroga e Folgoso do Courel; se a estas obras lle engadimos o arranxo da ponte de San Clodio e outras chapuciñas, pouco queda por repartir. Haber si entendín mal e nada teñen que ver os 64 millóns de Euros dos que falou no Courel cos 65 que dixo en Becerreá. Ojalla así sexa por que senón no Courel ímos servidos, seguimos coa leria de sempre, tantos millóns para O Courel; os veciños afiando os dentes e logo non hai bocado para levar á boca.

O dito *"En Galiza mexan por nós e decimos que chove"* segue vixente, pero no Courel podemos decilo máis forte e claro e facer outra versión. *"Aquí cagan por nós e decimos que barruza"*. Con perdón!

Agardamos unha nova visita do Sr Touriño Ó Caurel, pero esta vez, non se agochen, Non se mofen máis de nós aquí merecemos un trato digno, somos unha tribu civilizada, estamos inscritos no Rexistro Civil, contribuímos coa Facenda Pública, somos cidadáns dun país chamado Galiza, dunha Nación que é España e pertencemos a unha Europa grande e unida, e por enriba de todo somos veciños do COUREL; votantes, que se nos ten en conta uns días antes dos comicios e logo da xornada de reflexión parece ser que de pouco servimos.

**Serigráfica
ARGENTINA**

**IMPRESIÓN SOBRE TODO
TIPO DE MATERIAL**

C./ Flor de Malva, 21
Tel. y Fax - 982 20 21 93
Garabolos - Lugo

lugo
monforte
sarria
ourense

ARENAL
P E R F U M E R I A S

www.arenalperfumerias.com

a coruña
ponferrada
ribadeo

A Enfermidade da tinta no Castiñeiro

Botando unha ollada cara os soutos do Caurel, que sen dúbida son os mellores de toda Galicia, atopamos cada vez máis exemplares de castiñeiros mortos ou a piques de facelo. Será a enfermidade da Tinta? Poida que sí...

Rastrexando na súa orixe atopamos que entrou en Portugal procedente das Illas Azores, e xa polo 1888 había nas beiras do río Lima moitos castiñeiros afectados por unha descoñecida enfermidade que resultou se-la Tinta.

No 1726 no Val de Plasencia xa se atopara documentada unha enfermidade que atacaba os castiñeiros e que se foi espallando, e no 1797 a produción de castaña xa mingurara moito. Pero a xente xa tentara controlala, arando e estercoando a terra e demoucando as árbores. Dous métodos que como moito só retrasaban o avance da enfermidade que tamén foi achacado a uns vermes chamados *filoxeras* que xurdían nos toros mortos que máis ben semellan ser consecuencia e non causa, xa

que se crian na madeira morta.

No 1880 a infección espallouse por Cáceres, Salamanca e Ávila pero os maiores ataques producíranse no noroeste peninsular e Galicia perde o seu 80 % dos seus castiñeiros e cara mediados do S. XX totalas zonas do castiñeiro na Península Ibérica xa estaban afectadas.

No 1917 L. Petri identifica o fungo *Phytophthora Cinnamomi* responsable da enfermidade. Un fungo que vive no solo na súa capa superior, moi virulento que se espalla moi doado na auga. O castiñeiro é atacado na súas raíces pasando ó toro ata a altura dun metro, matando os tecidos vivos e cortando a circulación vascular ata produci-la morte da árbore.

A zona oriental de Galicia Ancares-

Caurel foi un refuxio para o castiñeiro polas súas peculiares condicións climáticas que resultaron desfavorables para o avance da tinta. Pero lamentablemente ésta tamén chegou sin que polo de agora se atopase unha solución ó problema.

No entanto, a fins do S.XIX, o italiano Gandolfo xa ideou un procedemento para trata-las árbores afectadas. Consistía en facer unha grande fochanca ao redor do castiñeiro descalzando a súa base e mailas raíces grosas e deixando así todo o inverno exposto ós frios e o sol; isto curaba a enfermidade se non se atopara moi avanzada.

No 1941 Urquijo modificou o procedemento engadindo funxicidas (pó de carbonato de cobre) ás raíces e mailo toro que quedaban ó descuberto.

Hoxe nos nosos días,

xurdiron novos funxicidas que permiten abrigar novas esperanzas na loita contra a Tinta especialmente aqueles compostos que posúen acción sistémica.

De todoos xeitos non só se empregaran fitosanitarios na loita contra esta enfermidade. Tamén os abonos químicos poden resultar beneficiosos, polos cambios que producen no pH do solo, asemade as cinzas vexetais teñen acción funxicida.

Pero a loita non é doada e nela deberíamos participar todos se non queremos que o castiñeiro, unha árbore, que a pesares de que sempre se dixo que fora introducida no Caurel polos romanos, son moitos os que afirman que xa esixtiu antes da súa chegada, siga nesta terra por moito tempo.

Bibliografía:

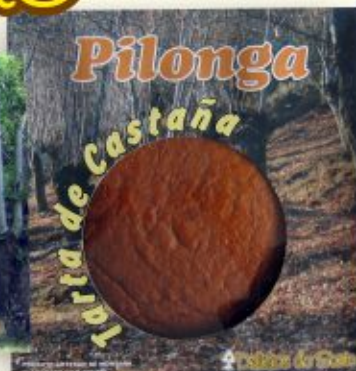
AAVV O Castiñeiro, bioloxía e patoloxía. Consello de Cultura Galega. Santiago de Compostela. 1999.

Jesús Alfonso Parada Jato.
Meiraos de Caurel.

Delicias do Souto

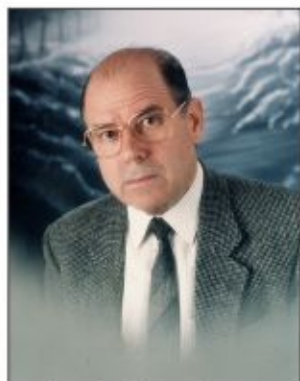
Doces de castaña

Rúa Nova, s/n • 27325 Folgoso de Caurel
Tlf.: 982 433 026 - Móvil: 629 412 111 • Lugo

Botarlle vida

dos anos
sop

Germán López Quiroga

Moito mellor que botarlle anos á vida, por moitos que se vivan, é o de botarlle vida aos anos, e anque parece ser que a nosa xenética ata que non se avance máis neste campo da investigación científica é unha das

de máis porvir para alongar o tempo de vivir xustamente até case que non morrer e por tanto curar toda clase de enfermidades renovando, repoñendo, e inmortalizando os nosos xenes, mentres tanto, e xa que, a nós que temos moitos no lombo non nos vai chegar esa bicoca, o que temos que xurdir e o de manter o noso código herdado que nos deron os nosos proxenitores, loitando por ter un estado físico e psíquico aceptable esforzándonos en facer

exercicio a cotío, alimentación equilibrada, control de peso, non fumar, beber pouco alcohol, non facer excesos (claro que, como lle dicía un médico a un paciente que non fumaba, non bebía,... nin outra cousa, ¿bostede para qué quere curarse?) pero con todo para os que queiran contar anos: non estresarse, facer felices aos demais, practicar o humor e tamén o amor sen esquecerse de face-lo jajaj, co cal, estes consellos deberían terse en conta, non vou dicir dende que se nace, pero case. e, sobre de todo, os que estamos entrados na "terceira xuventude", teremos que face-lo con máis xeito, xa que, o estrés, e o non vivir a vida en positivo, implica modificar o código das células e poden rematar producindo depresións e infartos cando, incluso, poden favorecer que asome o cancro. Entón, queiramos ou non, será bo facer noso aquilo de que, pouca cama, pouco prato e moito zapato.

Aínda que a xubilación ten unha connotación un tanto de xa pasar ó cuarto dos trastos e dos tratos, os novos están a decatarse que ninguén quere ser vello pero todos queren chegar aló, e os gobernos, lonxe de facer caricaturas deles,

tentan de facer unha aportación fundamentada para ter unha vida social digna e activa sabendo que teñen un gran potencial socio económico contribuíndo a xerar postos de traballo na hostalería, na sanidade para coidar da saúde, e no desenrolo da vida.

Por outra banda, lexos de pensar tal e como moita xente non entende, estar xubilado ten a vantaxe de ser os donos do tempo, sen reloxo espertador, nin de te-lo hipotecado pola demais xente empresarial con responsabilidades profesionais, e por conseguinte, a facultade de poder dedicarse a botarlle vida aos anos, para que sexan unha ledicia, xa que, según parece, coa investigación científica dos avances da xenética, a terceira idade, terá que irse clasificando en máis etapas: Cuarta idade, quinta idade...¿quén sabe si o vivir até sempre?... Mellor que soñar é, vivir os soños, e o peor deles é que a veces se acadan.

EL GORDO La Primitiva

Bono Loto

La Quiniela

La Primitiva

Reserve xa a súa Lotería de Nadal

El Gafe

administración de loterías, nº 12 · ctra. N. VI. km. 501,6

c.c. carrefour, local nº 15 · 27005 lugo

982 203 159

CASA TEIXEIRA

Un novo aloxamento turístico veu completar recentemente a oferta de casas rurais na Serra do Caurel.

Trátase da CASA TEIXEIRA, situada na fermosa aldea de Seceda, na parte alta do núcleo, ao pé dun fantástico souto e con estupendas vistas á aldea e o val.

CASA TEIXEIRA, que conserva o nome orixinal da vivenda, foi rehabilitada na súa totalidade, respetando os aspectos formais, volumes e materiais da construción orixinal, á vez que incorporando todos os requisitos necesarios para dotar á casa do máximo confort, con espazos abertos e acolledores.

Resulta un aloxamento especialmente cómodo para ir en grupo ou con nenos, cunha capacidade de ata dez persoas e que se aluga a casa completa.

Dispón de catro habitacións, dous cuartos de baño, cociña e salón con cheminea, así coma varias terrazas exteriores.

Está dotada de sistema de calefacción e produción de auga quente, cheminea con provisión de leña, cociña completamente equipada, biblioteca con guías e libros do Caurel, así coma distintos xogos de mesa.

A situación da vivenda, ademais permite aos seus ocupantes gozar dunhas condicións especiais de intimidade.

*Toda a información acerca deste novo aloxamento en www.casateixeira.es
Información e reservas en info@casateixeira.es ou
no teléfono 629 04 36 46*

Elogio de Volver

Elogio de "Volver", según un lector de la revista A Candeia, residente en Majadahonda (Madrid).

"Es prosa poética, fresca y depurada, con una respetuosa, fina y culta utilización del idioma, sin perder esa fluidez que otorga la naturalidad de vivirla, de sentirla como el autor la siente y la transmite.

"Volver" es profundamente evocador para un enamorado de los umbrosos bosques y los silenciosos murmullos de la naturaleza. Nos hace revivir dulces añoranzas de esa comarca por donde hemos viajado el pasado año en unas cortas vacaciones.

O Courel, lugar mágico, un santuario de la naturaleza."

CHIMENEAS
Hogar Confort

**CHIMENEAS FRANCESAS
RECUPERADORES DE CALOR
ESTUFAS, BARBACOAS, ETC.**

**Ctra. N-VI, Km. 399 - Tel. y Fax: 987 562 717
24550 VILLAMARTIN DE LA ABADIA (León)**

IX FESTA DA PISA

PREGÓN DA FESTA

Un ano máis; centos de persoas déronse cita na aldea de Froxán para participar nunha edición máis da Festa da Pisa e degustación da Castaña do Courel.

Dende primeiras horas da mañá e para non perder detalle do proceso xentes chegadas dos arredores e doutros puntos da xeografía galega e nacional fan tomando posicións para presenciar de preto e pasa a paso como se desenrola todo o proceso que leva o froito do castiñeiro dende a chegada do souto í sequeiro, o paso polo secado e a tarefa final do pisado e abandoxado.

Colocados os cepos co pelexo de ovella enriba, o sequeiro fumegando dando as últimas calores para que os froitos sexan doados de pelar, os pisadores e abandoxadores ataviados con roupas de época; así xa da comezo oficialmente a 9ª Edición da Pisa. Soan os primeiros golpes na pel colocada de xeito que o son sexa máis audible e acompasado e o público animando os espertos pisadores ó son do petar; este ano as castañas están ben secas, con poucos golpes rompe ben a cascara que as cobre deixando a vista a finura e elegancia do sagrado froito de cor amarelo e sabor doce, a castaña Seca ou Pilonga como así se coñece en moitos lugares, o de sagrado ben a ser pola importancia que ó longo do tempo esta tivo para os moradores da Serra Caurelá; algún lugareño aínda dí "canta famiña sacou de enriba".

A faena ía collendo forma, unha chea de persoas colocábase preto da parella de pisadores para premer o botón á cámara dixital e gardar unha imaxe do evento, único en Galiza e pode que no mundo enteiro, dende aquí

non temos noticia de que esta actividade se desenrole noutros lugares.

Os espectadores comezan a coller os puntos e técnica do oficio e algún hasta se atreve a facer un "pinitos", non é unha labor complicada pero ten o seu puntiño; un toque especial.

Logo dunhas pisadas, co cesto de *costrelos* cheo, o que indica que xa pode o abandoxador facer a demostración e limpeza dos froitos. As castañas e *puxa* vértense enriba dun artiluxo en forma de media lúa chamado eiquí "*bandoxo*" o que pendurado do pescozo do mestre bandoxador, e cuns movementos e toques de cadeira e xeonllo, farán que a corrente de vento xerada, arrastre a *puxa* ou cascara hasta separala do froito quedando este limpo de todo pó. É tal a mestría requirida para o manexo do *bandoxo* que moi poucas persoas quedan pola contorna que sexan quens de realizar esta demostración.

Logo da primeira demostración, e facendo algo diferente na programación da Festa da Pisa á doutros festexos na nosa comunidade; o pregoeiro/a, sobe enriba do estrado amañado para tal evento a narrarnos o discurso ou pregón. Deica de agora os pregoeiros foron xente do mundo da Televisión, Teatro ou en xeral xentes da cultura, e nesta edición para non ser menos, a encargada de facer este pregón foia a coñecida e recoñecida actriz galega Mabel Rivera, pregoeira de luxo

Esta miel cosechada en los profundos valles de la Sierra del Courel, en donde crecen la flora mediterránea y atlántica, tiende a cristalizar. Si se perfuma líquida debe calentarse al baño maría a una temperatura de 40° C.

Conservar a temperatura ambiente

CAURU, SDAD. COOPERATIVA GALEGA
Rúa Arroyo, 6-1º • 27320 - QUIROGA (Lugo)
Teléfono: 982 435 179 • Móvil: 679 746 303

Miel cosechada en la Sierra del Courel

S A D A C A S T A Ñ A

para esta festa e que ben de acadar moito éxito polo seu papel en films coma Mar Adentro, El Orfanato e outras moitas participacións, algo importante que subliñar desta muller é o seu compromiso co Courel e todo o que se relaciona co respecto e conservacionismo do medio natural. O pregón que de seguido reproducimos na súa totalidade relatado en verso foi atentamente escoitado e moi aplaudido polas xentes que enchían a Aira do Chao como chamamos ó lugar de celebración do evento.

E coma en calquera festa da nosa terra non podía faltar o apartado gastronómico. Baixo dunha carpa puidose dar conta dunha degustación de castañas secas cocidas, acompañadas de produtos do porco e postre de castaña, todo un menú para paladares exquisitos.

Logo do xantar retomouse a activiade do pisado onde os visitantes ían participando e así, deste xeito coñecer máis de preto como se desenrolaba a actividade da PISA e ABANDOXADO da castaña. Unha labor antano moi cotiá nas aldeas do Courel, esquecida fai tempo e agora recuperada pola Asociación Cultural "FONTE do MILAGRO".

Festa da pisa da castaña

Amighas e amighos todos,
numerosa veciñanza
e máis os que aquí acudistes
de tantas partes da Patria
para virdes a Froxán
de pobos e vilas varias,
pasando por Compostela,
chegando de Ribadavia
e de moitos máis lugares
do estranxeiro e de España,
hoxe cumpría falarmos
dos labores da castaña.

E cumpría ben cumprido
xa que estamos no Courel,
onde o soute e o paisano
cáseque comparten casa,
onde corzo e xabarín
conviven nas súas montañas,
onde o produto da terra
dáse ben e en abundancia
e de todo se aproveita
dende a casca ata as entrañas,
sexa froito ou animal,
sexa troita, sexa vaca,

Coa castaña faise todo,
mesmo cousas delicadas
como a torta courelá,
da pilonga ou da mollada.
E, se nos poñemos tontos,
tamén pode ser mediana,
ou sexa: mitá e mitá,
en metades ben levadas
sen que se pase de enxoita,
non nos vaia resecar,
nin tampouco de encharcada,
non nos colla a humedá.

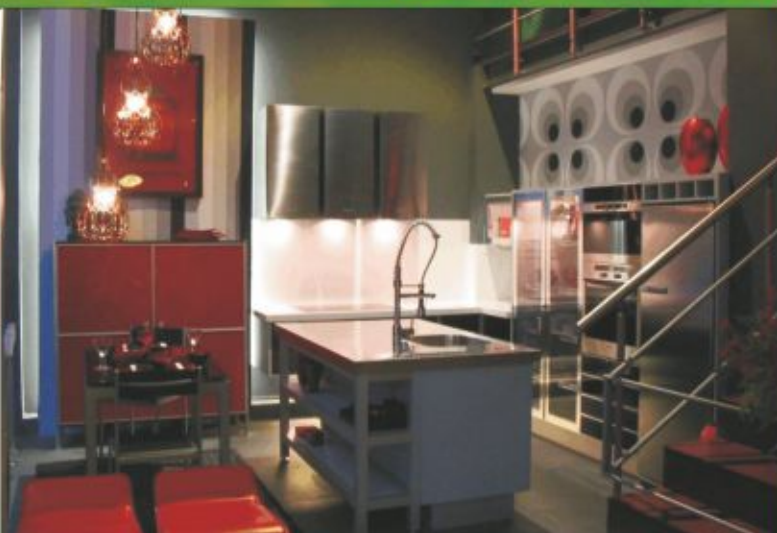
SANDRA CANCELA

C O C I Ñ A S

RÚA MANUEL MARÍA 2-4 BAIXO

982 203 985

e-mail: cancelacocinas@mundo-r.com

Pódense facer puré,
ou cocelas con anís,
facer croquetas, asalas,
preparar unha boa sopa,
ou dun ghiso acompañalas
como compango para a caza,
preparalas en conserva
co almíbar feito na casa,
ou con mel tamén da zona
de calidá contrastada.
¿E cocidas con chourizos?,
iaí, mimá, quen as pillara!

Dito así, mesmo parece
que a cousa está reghalada
e semella que son moitos
os que viven da castaña.
Pois non, non vive nin diós,
por máis que a cousa é ben rara,
pero xa dixo o alcalde
que é tarefa moi escrava
andar aghachando o lombo
tantas veces para apañalas,
que xa só o fan as vellas
e as persoas xubiladas
(os novos seica prefiren
drobar os cadrís na Campa).

E digo eu, entre nós,
¿non parece cousa extraña
que, habendo tanta riqueza
por toda esta bisbarra,
non lle saquen partidiño
as autoridades varias?
¿Ou quérennos convencer
de que a xente desta banda,
se puidese decidir
entre escollos variadas,
había deixar as leiras
para irse escornar na Campa?

A xente quere progreso
e quere estar ben pagada;
tamén ten todo o dereito
a escoller onde traballa
e a considerar opcións,
como quen compra unha braga:
ver cores, ver tamaños,
se é de algodón, se é tanga ...
Porque unha cousa é currar
e outra distinta, ser parva:
¿quen elixiría ser,
amáis de puta, arrastrada?

Máis non tendo onde escoller,
nin onde estudar, nin ghaitas,
¿que outra cousa van facer
se non teñen nin estrada,
nin farmacia, nin doutor,
nin tan sequera ambulancia?,
xa non digamos traballos
de calidá e abundancia.

Xa o dixo o Xan do Vilar:
"Toda a culpa desto a teñen,
ai!, or nosos rexidores,
que nunca fixeron nada
para manter as aldeas
abertas e todas vivas.
Non teñen perdón de diós,
que mala raña lles pegue,
que mala sarna os presiga".

A ver, enténdase ben
que isto é unha choqueirada,
que non somos violentos
nin nos gustan as vinganzas.
Pero, postos a pensar,
non é cousa esaxerada
pedir que eses mandamases
paguen as falcatuadas
que levan facendo aquí
dende antes da democracia,
deixando esta terra toda
solitaria e destripada.

Mira que isto é bonito,
ipodía ser unha alfaia!
Non se entende que o destrocen
as xentes da propia casa,
como fan os "rexidores"
nas diferentes escalas.
E se non o fan, consenten
que outros por eles o fagan,
que estraguen montes enteiros
sen importarlles se talan
eses soutos milenarios,
o pulmón destas montañas.

Tapan ríos, tapan fontes,
tapan reghatos pequenos:
Ihabían tapan a cara
que mesmo dá noxo velos!
Mais, non habendo vergonza,
xa se sabe: ihai que roelos!
Hoxe temos a ocasión
de facer un bo intento
de darlles a todos xuntos,
senón vinganza, escarmento.
Escoitádeme este plan,
atendédeme un momento.

Hoxe é a pisa, ¿non é?,
é a pisa da castaña.
Éche un traballo ben duro
(parece feito con saña)
no que se baten as froitas
ata deixalas peladas.
Pensade por un momento
nas autoridades varias,
esas das que dí o Xan
que nunca fixeron nada
para manter as aldeas
abertas e ben coidadas.

Imaxinádeos a todos
metidiños nunha saca:
altos cargos do goberno
(do español e do da casa),
delegados provinciais
e corresponsais de banca,
ou directores xerais
de conservación da patria,
algún alcalde que outro,
empresarios da pizarra,
... e tamén algún curmán
que vos estorbe na casa.

Unha vez xa todos dentro,
e coa saca ben pechada,
empezade a propinarlles
numerosas labazadas
contra o tallo de madeira
ata que solten a casca.
Unha vez "descascarados",
como pilongas as cachas
e en carnes vivas os cús
(os cús ..., e o que faga falta),
botámoslos no bandoxo
e abandonamos sen taxa.

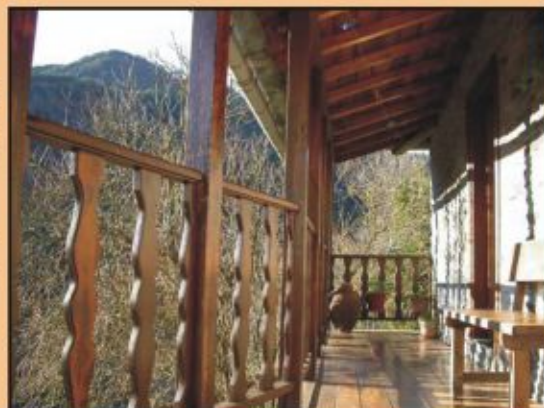
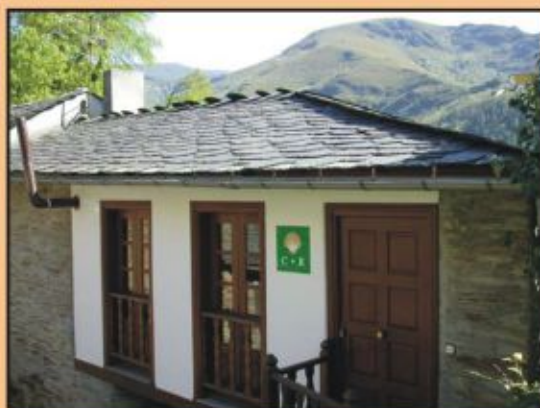
Cando non lles quede máis
que as "entreteas da ialma"
(que dixo Manuel María
nunha rima moi sonada),
daquela, meus amighiños,
miñas amighas amadas,
para que non diga a xente
que somos ben desalmadas,
que temos mente asasina,
retorta e revirichada,
eu propoño que os soltemos
(se aínda algo lles quedara)

e que os deixemos correr,
ceibos por cumes e abas,
seguidos do xabarín
e das outras animalias,
ata quedaren nun feixe
acurralados na Campa,
sen ter onde se agochar,
na pelota máis picada,
pedindo, lai por diós!, que volva
o souto, e que os amparara,
ou que rebrote o Luruda,
anque mesmo os afoghara ...

E non digo máis, amighos,
que despois todo se fala,
non sexa que nos acusen
de mentes extraviadas.
Disfrutemos, pois, da festa,
do viño e da empanada,
mais co debido recato,
que hoxe é a Inmaculada.
Pero que isto non nos quite
as ganas de cuchipanda.
¡Imos brindar todos xuntos
POLA PISA DA CASTAÑA!

Mabel Rivera
Froxán (Courel),
8 de Decembro de 2007
(Dedicado aos amigos de SOS-Courel,
por coidar do que é de todos)

Viaxe a Somiedo de veciños do Courel

A falta de información, ou información errónea que están a ter os veciños e veciñas de O Courel no referente á posibilidade de que se declare o espazo como Parque Natural, levou ás Asociacións, Serra do Caurel, Asociación Ecolóxico Cultural do Courel e o Colectivo Fonte do Milagro a organizar unha

viaxe a Somiedo, concello asturiano que foi declarado Parque Natural no ano 1988. A razón da viaxe a dito lugar foron a proximidade e as certas características co noso concello. Ó mesmo tempo que a xestión que se está a levar converte este concello e espazo protexido nun referente a seguir.

A primeira hora da mañá dos microbuses saían con algo máis de

60 homes e mulleres do Courel que representaban a varios sectores: pedaneos, representantes de cotos de caza, gandeiros, responsables de asociacións, do sector turismo e o propio alcalde. A fin da viaxe non foi outra que vivir de preto a realidade e cambio que sufriu Somiedo e o seu territorio logo de 20 anos convivindo co Parque Natural.

A media mañá a comitiva chegaba a Pola, capitalidade do Concello e ali o seu alcalde o socialista Belarmino Fernández Fervienza recibíanos para, logo de ensinar o Centro de Interpretación do Parque e visitar as súas dependencias, pasar a unha sala onde se ía proxectar un video promocional de Asturias e Somiedo e, ó mesmo tempo o alcalde acompañado polo Presidente da Federación Asturiana de Turismo Rural explicaban o como e porque dende o concello se solicitou a declaración de Parque Natural.

Na primeira intervención o alcalde falou do problema poboacional que estaba a sufrir o lugar, un mal xeneralizado no rural galego e de todo o estado, e que dalgún xeito hai que arranxar. Segundo os datos aportados polo mandatario asturiano ata a declaración do parque a caída no censo superaba os 300 habitantes cada cinco anos e dende aquela ata hoxe está a establecerse e incluso recuperándose; ó mesmo tempo que as condicións de habitabilidade dos veciños melloran de xeito espectacular, outro dato a ter en conta, é a situación encanto a renta per cápita; no ano 1988 Somiedo atopábase no posto 77 dos 78 concellos do Principado, en 2004 este xa estaba no posto 44; na actualidade aínda sen datos oficiais pódese atopar polos postos trinta e tantos, rentas de subsistencia están a superar as rentas de lugares industriais de Asturias. Tamén debemos ter en conta as cifras dadas en canto ós sectores hoxe máis productivos coma a gandeiría ou turismo; no momento da declaración do parque a media de gando vacún por explotación era dunhas 12 cabezas, na actualidade xa ronda o medio cento, facendo ó mesmo tempo que estas non melloraran so en número de animais senón tamén en produtividade e calidade de vida dos propietarios, outro dos motores de empuxe na economía somedana é o turismo; a xestión e aposta organizada levou a que na actualidade se oferten máis de 1500 prazas, cifra máis que importante, se temos en conta que o número de habitantes ronda

URBANO ARZA, S.L.

CONTRATISTA DE OBRAS

MATERIAL DE CONSTRUCCIÓN - MOBLES
FERRETERÍA - BAZAR - ROUPA E CALZADO

Supermercado CLAUDIO

C/ Deputación Nº 41 • 27325 FOLGOSO DO CAUREL (Lugo)
Tfno.: 982 433 026 - Fax: 982 433 055

o mesmo que prazas hosteleiras. A calidade do servizo e as instalacións que podemos atopar en calquera das aldeas do municipio falan por si solas.

Outro dos puntos que preocupaba ós courelás era o tema relacionado coa caza, así neste tema foi no que máis se incidiu dende algún dos presentes, xa que a idea que se tiña era que a actividade cinexética estaba totalmente prohibida dentro do termo do Parque, cousa que o alcalde aclarou dicindo que nun parque se caza e que os cazadores de Somiedo poden practicar o seu deporte favorito, loxicamente dentro dunha orde pero que esta xa estaba regulada por outras leises. A figura de Reserva Nacional de Caza e moi anterior á declaración do parque. Pero aquí seguese a cazar, Xabarán, Venado, Rebeco etc e coma mostra ven a decir que sete son as cuadrillas ou peñas existentes que habitualmente practican a caza no termo do parque.

Logo da charla ofrecida polo Alcalde e o Presidente da Federación Asturiana de Turismo Rural chegaba o turno de preguntas, os veciños do Caurel querían aclarar as moitas dúbidas que ó respecto tiñan, e deixar claro os pros e contras da declaración do Caurel coma Parque Natural. Preguntas relacionadas cos servizos sociais, tema fundamental e importante na vida dos lugareños, a pregunta dun dos asistentes no referente á atención de persoas maiores ou dependentes, a resposta ou aclaración do mandatario foi, que este problema o tiñan case resolto o contar con 10 asistentes a domicilio e unha Traballadora Social que desempeñan a súa labor os 365 días do ano e recalando que os nosos maiores deben ter un trato preferente, e si desexan permanecer nas súas vivendas farase todo o posible para que podan residir nelas e cunha debida atención e respecto.

Dende aquí dirixímonos a Valle del Lago un pobo onde a actividade gandeira e turística máis se fai notar, un grupo de gandeiros recíbenos para amosar as súas explotacións gandeiras e como evolucionou o sector dende a chegada do parque, a mellora e rendibilidade foi moi positiva así o fixeron ver e puideron comprobar xentes do Caurel que se dedican ó gando, establos con case un cento de cabezas fan que a renda dos gandeiros de Somiedo esté en constante crecemento, as importantes axudas recibidas fan que sexa un sector moi competitivo e que a xente niva a diferenza do Courel, se establece e dedique de cheo a esta actividade. Outra dúbida que deixou claro que a gandería non só é compatible co parque senon que é moi necesaria, é un potencial moi importante, unha actividade tradicional que conven manter.

Aquí podemos degustar un xantar típico asturiano, e ó mesmo tempo compartir experiencias con gandeiros, cazadores, do sector turístico, etc.

Logo do xantar e acompañados polo alcalde, gandeiros e xentes do lugar fixemos un pequeno percorrido onde, sobre a marcha, se ían aclarando temas pendentes coma os permisos para construír nos núcleos, a construción de establos permitida ata 500 metros arredor dos núcleos de poboación, algo que os courelás viron con bos ollos xa que ata o momento o concepto era a total prohibición destas construcións dentro dun parque.

Xa chegada a tardiña dábase por rematada a viaxe logo de entregar ó alcalde somedano e verdadeiro artífice do *Mialgre de Somiedo* unha figura de Castelao da firma Sargadelos cunha placa o pé que di: "*Os veciños do Caurel ao concello de somiedo en agradecemento pola súa acollida*". Logo unha breve parada en Pola, a capitalidade do concello, para tomar un cafetiño e mercar algo que nos axude a lembrar a visita, aínda que visto o visto a mellor lembranza a ter en conta é a xestión e desenrolo que este concello por mor do Parque Natural está a ter.

Facemos un breve resumo dos datos aportados e que o din todo sobre a influencia do parque na vida dos habitantes de Somiedo.

No referente ó censo deste concello no ano 1988 data na que se creou o Parque Natural o número de habitantes era de 638 menos que o concello do Courel, a día de hoxe a poboación supera ó Courel case en 200 habitantes.

COMPRA - VENDA - ALUGUER
De Casas, Pisos, Fincas etc...

Avda. Coruña, 156-Baixo 27003 Lugo
Tlf./Fax 982 813 827
inmobiliarialucense@inmobiliarialucense.com

No sector turismo é de importancia o dato de prazas ofertadas onde ronda as 1.500, moi superior ás que se ofertan no noso concello.

Se ollamos a comparativa no censo gandeiro dámonos conta da importancia que esta acadou duns anos para aquí. Das case 1.000 reses censadas o ano da declaración de parque pasouse as 8.000 na actualidade, un crecemento moi importante e non só na cantidade senon tamén a calidade e condicións de vida dos gandeiros somedanos. As axudas coas que conta a cabana gandeira neste parque rolda os 4 Millóns de Euros.

A construción estase e ver con importancia, a demanda de vivendas leva a que na actualidade se estean a construír 140 vivendas.

Falamos de Sanidade e Servizos Sociais. Somiedo conta con dous centros de Saude e guardias permanentes algo que no Courel xa ai anos deixou de existir, e de total importancia para a poboación da Serra. Así coma a asistencia a persoas maiores da que xa falamos con anterioridade.

O número de persoas que durante o 2007 visitaron o Parque Natural de Somiedo supera as 120.000 o que fai que o sector turismo sexa refente de crecemento.

O Concello conta con polideportivo, parques infantís, piscina, telecentro, biblioteca, gardería e outros servizos que o sitúan ó nivel de grandes poboacións de Asturias, nalgúns casos superándoas,

O Parque xenera uns 25 postos de traballo directos pero crea arredor unha chea de traballo, tal é a situación laboral no

concello que en certos sectores é necesario que teñan que desplazarse traballadores dende concellos limítrofes para cubrir esta demanda dado que a ocupación en Somiedo é do 100%.

Algo que nos diferencia e moito de Somiedo son as telecomunicacións e novas tecnoloxías, segundo o alcalde a totalidade do concello ten acceso a Internet, boa parte con Banda Ancha, a cobertura de telefonía mobil e televisión en tódalas canles a pesares da difícil orografía é case total.

A poboación infantil no Caurel está a desaparecer, na actualidade están escolarizados no colexio de Seoane 3 rapaces de menos de 6 anos, pola contra en Somiedo son 20 os rapaces desta idade o que augura un futuro rexuvenecedor para o lugar. Dato moi importante.

A valoración que se pode facer desta viaxe é moi positiva podemos comprobar que un concello cunhas condicións moi semellantes, Somiedo foi quen non só de sobrevivir, senón medrar de xeito espectacular, acadando cifras que o sitúan nun dos concellos con mellor desenvolvemento e condicións de vida do Principado de Asturias.

Xa só queda agradecer ó Concello de Somiedo co seu alcalde coma motor principal, ós veciños e veciñas que amablemente nos recibiron, Agradecemos tamén á Diputación Provincial de Lugo, Concellerías de Innovación e Turismo, á de Medio Rural da Xunta de Galicia, á Caixa Rural Galega, e Caixa Galicia polo seu apoio para levar a cabo este proxecto e a tódalas persoas do Courel que nos acompañaron nesta viaxe.

NOVAS

A cor das uces

Con este título sae á luz o libro editado por BUBELA Editorial e do que é autor o courelán Xesús Alfonso Parada Jato. Unha publicación onde se recolle parte da poesía escrita polo autor nestes últimos anos.

Na anterior edición de A CANDEIA falamos da presentación do seu primeiro libro *Usos, Costumes e Cousas do Courel* onde narra e recolle como

titula o libro o vivir de antano e dos nosos días no Concello de O Courel, este foi presentado en Froxán coincidindo coa Festa da Pisa en decembro pasado.

A Cor das Uces que en breve se presentará en O Courel e, segundo nos informou o autor será no colexio de Seoane, nel narra en poesía o sentir e realidade vivida na Serra.

Xesús Alfonso Parada

O Goberno galego castiga de novo o Courel

Repítese a historia, O Courel volve ser asoballado polas decisións dos nosos gobernantes. Unha vez máis os rexidores da Comunidade Autónoma Galega co beneplácito de Madrid, impoñen un duro correctivo á Serra do Courel ó excluír esta da declaración de Parque Natural.

Coincidindo co peche desta edición a noticia que chega da Xunta, e dentro da súa política ambiental; vai ser declarado en breve os

Ancares como Parque Natural así coma ampliar o xa creado Parque do Xurés na Baixa Limia esquecéndose por completo de O Courel, e nestes intres que a poboación do Courel está apostando por que se dote Ó Concello caurelán coa figura de Parque entendendo que é unha das solucións á grave situación de despoboamento e perda de servizos que está a sufrir o Concello.

Unha vez máis O

Goberno Galego esquece os coureláns e deixanos a sorte de Deus. Pola contra decide crear o parque de Ancares cando os veciños fixeron entrega no Rexistro Xeral da Xunta en Lugo dun escrito con preto de mil sinaturas opoñéndose a esta declaración. ¿Qué política está a facer o actual Goberno Autonómico en materia medioambiental e que intereses hai detrás para que non se escoite a petición que fai algún tempo se

presentou á Xunta, avalada por máis de 20.000 sinaturas solicitando un Plan de Protección e desnrolo sostible para O Courel? ¿Será certo que o Sr. Conselleiro do Medio Ambiente non lle treme a man ante as grandes empresas? Se alguen pode respostarme, agradecido quedaria.

E.M.V

Construccions SERVANDO

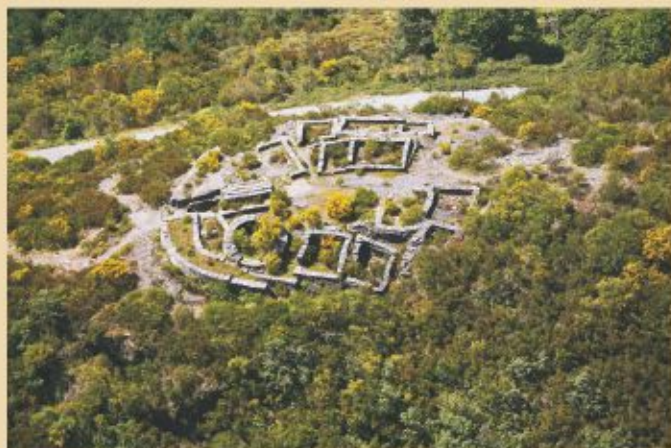
Servando Méndez Vila

RESTAURACIÓN DE CASAS DE PEDRA
ALBAÑILERÍA EN XENERAL

C/. Portugal, 27 - 3º
27004 LUGO

Tels. 630 133 456
616 904 337

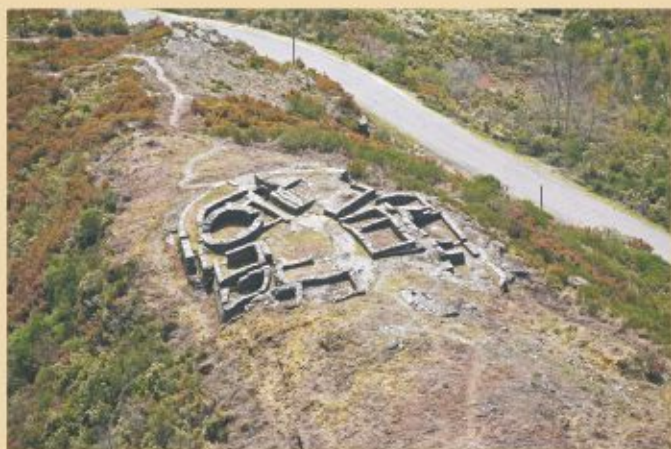
A TORRE DO CASTRO OU CASTRO DE SOBREDO

O Courel irrompe no mundo da arqueoloxía a finais dos setenta grazas a un importante traballo, no que participaron persoeiros que marcarían o devir da investigación arqueolóxica en Galicia. A publicación do libro *El Caurel* na serie *Excavaciones Arqueológicas en España* do Ministerio de Cultura, supuxo un importante fito na historiografía e empurrou ao escenario o tema da minería do ouro e a cultura castrexa baixo a dominación romana na Gallaecia. Dentro do amplo conxunto de xacementos a Torre do Castro chamou a atención dos investigadores por varios motivos. O primeiro o impresionante foxo que illa o poboado da zona alta da montaña, reforzando o carácter inexpugnable do emprazamento, e que acada unha anchura de 20 metros e unha profundidade de 16 metros. Pero tamén que, e ao igual que no Castro de Vilar, quedarán á vista os muros de varias vivendas, desafiando o paso do tempo. Anos máis tarde fixéronse escavacións arqueolóxicas, baixo a

dirección de Antonio Álvarez, que permitiron fixar a cronoloxía entre os séculos I e IV despois de Cristo, e facer visitable unha ampla zona do poboado.

Un dos feitos que marca con intensidade a historia do Courel é a procura do ouro. As grandes explotacións deste metal cicelan as montañas, con grandes minas como as da Toca e Toribio. A consecución do mineral é sen dúbidas un dos motivos da conquista da Gallaecia para o Imperio Romano. Case todos os estudosos relacionan os castros da zona, fortemente defendidos e en emprazamentos extremos, coa explotación romana das minas. Sen embargo a realidade é posible que fose máis complexa e que nestes paraxes se escenificase o choque entre a tradición indíxena e os novos amos do mundo. Pero o coñecemento da cultura castrexa no Courel é un campo aínda por desbravar, merecente dun maior esforzo da investigación científica.

NATUREZA
E
OZONO

Tlfs. 982 185 254
649 162 415
Paderne de Caurel

<http://es.geocities.com/marcoschaos/>

CASA de CHAOS

como recursos culturais para beneficio da sociedade, nos ámbitos científicos, sociais e económicos. O primeiro paso é facer accesibles castros, que antes ocupaban un lugar na vivencia das xentes, e que foron agochados pola matogueira. Aquí a limpeza do monte, como prevención contra o lume, axuda a achegar este importante patrimonio aos veciños e a sociedade en xeral. De novo monumentos que marcan fitos na paisaxe e dende os que se dominan bastos horizontes, poden ser visitados e converterse en espazos para a curiosidade sobre a nosa historia. A experiencia de subir ao Castro de Sobredo e contemplar a cunca do río Lor, e interrogarse sobre a aventura humana da ocupación destes bravos territorios, é de indubidable atractivo. Tras a limpeza da maleza, realizada por traballadores do Courel, é posible outra vez deambular entre as ruínas das casas e asombrarse ante a magnitude do foxo que defendía de forma contundente o poboado.

*Gonzalo Meijide
Arqueólogo da Consellería de Cultura e Deporte
Delegación provincial de Lugo*

Tras uns anos de abandono, nos que as prioridades na defensa do patrimonio foron outras, a Administración, en gran medida en resposta ás inxerencias de asociacións veciñais e culturais, comeza a dirixir esforzos á posta en valor dos castros máis senlleiros. Nesta tarefa, coordinada pola Consellería de Cultura e Deporte, participan outras Consellerías e institucións, nun programa no que se buscan lugares comúns na intervención sobre o territorio que permitan entender os xacementos arqueolóxicos

Turismo

CASAS

Rural

CARLOS - COMERCIANTE - DOSINDA

6 HABITACIONES
SALON

APARTAMENTO 4 PLAZAS
COCINA

CASA COMPLETA
3 HABITACIONES

Vilamor do Caurel (Lugo)

Información e reserva: Tfno 982 155 618

EVOLUCIÓN DA POBOACIÓN NO COUREL

Nalgunha edición anterior desta revista e si non mal lembro refrexáronse datos estatísticos no referente á poboación en O Courel, un tema importante aínda que sexa repetitivo xa que un dos males que máis ten que preocupar na Serra é a evolución e movemento poboacional neste Concello. Coma todo o rural o Concello de O Courel non se libra do problema e a merma en canto ó número de habitantes ano tras ano e xa un mal que se converte en crónico. Se votamos unha ollada ós datos que o INE (Instituto Nacional de Estadística) ofrece cada ano non podemos ignorar que o problema de perda de poboación xa é crítico e a caída do censo vai máis que acelerada. Repasamos o seguinte cadro onde se reflexa o Censo de Poboación dende o ano 1857:

Ano	1857	1860	1877	1887	1897	1900	1910	1920	1930	1940	1950	1960	1970	1981	1991	2001	2007
Censo	6440	6597	6040	6189	6478	6413	6468	6156	5785	5891	5479	4634	3609	2191	1864	1549	1284

Ben é certo que nos datos que recollemos do INE o Courel dende o século XIX sufriu variacións en canto o número de aldeas ou lugares xa que dende mediados do século pasado algúns lugares do concello pasaron a formar parte do Concello de Quiroga, os pobos que anteriormente e por motivos xeográficos se lle chamaba de *Tralocouto* coma A Seara, Outeiro, Soldón, Vieiros e algúns máis. Tamén cabe puntualizar que hasta a década dos corenta o concello denominábase Caurel e dende aquela ó ser trasladada a capitalidade dende Seoane a Folgoso este foi nomeado Concello de Folgoso do Courel ata non fai moito que volveu sufrir unha modificación ortográfica pasando a chamarse Folgoso do Courel, o que algúns entenden coma galeguización da toponimia.

Chama un pouco a atención a perda de poboación na segunda metade do século XIX para logo recuperarse ata a referencia de 1910 onde se volve entrar en liña descendente, isto pódose deber os movementos migratorios do Caurel cara os países latinoamericanos que levaron a moitos galegos e galegas a marchar na procura dunha vida mellor ou sinxelamente a aventura. Onde se fai máis acusado o descenso no número de censados é dende a década dos 50 adiante.

Volvemos atrás e ollamos de que xeito foi caendo a poboación vemos coma dende 1857 ata o censo de 1950 só se perderon preto de mil habitantes, e dende aquí ata o día de hoxe o descenso é imparable, a emigración ás grandes cidades coma Madrid, Barcelona, Bilbao e a Europa: Francia, Suíza, Alemaña entre outros deixou O Caurel cunha poboación moi mermada e envellecida.

As políticas sociais e económicas pouco fixeron por salvar a zona desta fuxida, o estado democrático establecido a finais dos 70, a chegada das autonomías a principios dos 80, a apertura ó mundo das comunicacións coma a chegada do teléfono a tódalas aldeas e a mellora de camiños e estradas, non puxeron freo e ano tras ano o censo segue a caer. A chegada dalgunha industria forte entre os anos 80 e 90 parecían ser unha solución, pero case 30 anos despois estase a demostrar que estas pouco axudaron ó desenvolvemento e ó mesmo tempo fixar poboación.

Nestes intres non podemos acusar deste mal á falta de traballo, en

moitas ocasións temos que recorrer a empresas e persoas de fora ó non atopar no Concello persoal suficiente para desenrolar actividades na construción, servizos etc.

Cal pode ser logo a razón deste despoboamento? Pregunta feita por moitos pero que ninguén sabe responder. Dende a administración non dan explicación ningunha e hoxe cando dende o Goberno de Galiza se está a falar da inversión e implicación no rural para establecer nel poboación e como tal xerar riqueza. Pero isto parece non funcionar, por un lado prometemos e por outro quitamos. Non será a falta de servizos básicos e fundamentais para a poboación o que leva á zona a esta situación? Con certeza podemos dicir que esta, senón a única razón si a principal. Non existen gardas médicas, non temos centros que coiden dos nosos maiores e polo tanto deixamos a nosa casa para establecernos en moitas ocasións e contra da nosa vontade en lugares que non sexan moito do nosa agrado.

Segundo os datos recollidos da web da xunta a situación non está para tirar foguetes, nos indicadores demográficos recollidos do ano 2005 a situación vai a peor a Taxa Bruta de Natalidade é do 1,5 e pola contra a Taxa de Mortalidade vai polo 23,4 o que fai co índice de envellecemento no ano 2006 sexa do 516,5 si facemos unha comparativa co veciño do Concello de Cervantes que conta cunhas características moi semellantes Ó Courel os datos son algo máis positivos a Taxa de natalidade supera en 2 puntos á do Concello e a Taxa de Mortalidade está moi por debaixo do Courel con un 14,2 e así o índice de envellecemento non supera os 400.

Vendo os datos de ámbolos concellos temos que pensar que no Courel algo falla. Algo temos que facer para recuperar e manter a poboación de non ser así pouca vida queda nesta Serra.

Polo miúdo e facendo un percorrido polas aldeas sacamos datos do Nomenclátor das Cidades, Villas, Lugares, Aldeas e demais entidades de poboación de España, formado pola Dirección General de Estadística con referencia ó 31 de decembro de 1940 PROVINCIA DE LUGO e ó mesmo tempo representamos na mesma táboa a poboación censada no concello de Folgoso do Courel a 1 de xaneiro de 2007 segundo datos do I.N.E.

Os datos recollidos no citado Nomenclátor correspondese ó ano 1940 e del sacamos a poboación que naquel ano tiña cada un dos lugares ou aldeas; mencionar tamén que daquela o nome do Concello era CAUREL

ACAMPAMENTO O CAUREL

CAMPING - BUNGALOWS

ESPERANTE -SEOANE

RESERVAS:

Viajes QUIMATURS - LUGO

Teléfono 982 284 141

Tfno.: Camping: 982 433 101

www.acampamentocaurel.com

POR PARROQUIAS:*Esperante (San Pedro)*

Lugar	Poboación	
	1940	2007
Campelo	50	17
Carbedo	45	5
Castro de Romeor	43	7
Esperante	61	14
Millares	69	21
Mostad	110	13
Romeor	111	40
Liñariños	(*)	0
Total Parroquia	489	117

Folgozo (Santa María)

Lugar	Poboación	
	1940	2007
Eiriz	100	16
Ferreirós de Abaixo	23	5
Ferreirós de Arriba	197	61
Folgozo	303	188
Pendella	50	13
Santa Eufemia	174	39
Sobredo	117	19
Touzón	14	2
Valdomir	20	16
Total Parroquia	998	359

Meiraos (Santa María)

Lugar	Poboación	
	1940	2007
Meiraos	211	27
Miraz	147	43
Paderne	155	43
Piedrafitas	63	13
Villasivil	115	25
O Mazo	(*)	0
Total Parroquia	691	151

Noceda (San Pedro)

Lugar	Poboación	
	1940	2007
Noceda	217	67
Teijeira	163	60
Vilela	152	29
Total Parroquia	532	156

As seguintes parroquias aparecen nos datos de 1940 .
Hoxe en día forman parte do Concello de Quiroga

Otero (Santa María)

Lugar	Poboación	
	1940	2007
Otero	201	
Total Parroquia	201	

Seceda (San Silvestre)

Lugar	Poboación	
	1940	2007
Cortes	78	7
Seceda	194	21

Total Parroquia 272 28

Seoane (San Juan)

Lugar	Poboación	
	1940	2007
Mercurín	172	34
Moreda	177	43
Parada	95	21
Piñeira	147	33
Seoane	299	106
Ferrería Vella	(*)	13

Total Parroquia 890 250

Vilamor (San Vicente)

Lugar	Poboación	
	1940	2007
Campa	64	15
Carballal	137	28
Castro Portela	58	11
Froxán	175	44
Mazo Santigoso	65	7
Vidallón	70	19
Vilar	64	4
Vilamor	157	28

Total Parroquia 790 156

Hórreos (San Pedro)

Lugar	Poboación	
	1940	2007
Ferramulín	80	12
Horreos	131	1

Total Parroquia 211 13

Visuña (Santa Eufemia)

Lugar	Poboación	
	1940	2007
Céramo	49	5
Visuña	246	45

Total Parroquia 295 50

Os datos de poboación extraídos do Nomenclátor de 1940 refírense a poboación de feito. Nos datos de INE de 2007 estes fan referencia á poboación censada no lugar.

(*) No nomenclátor de 1940 non se fai referencia a este núcleo de poboación.

1940	2007
5.168 Habitantes	1.284 Habitantes

Seara (Santa María Magdalena)

Lugar	Poboación	
	1940	2007
Seara	166	
Vieiros	52	
Villarbacú	170	
Total Parroquia	522	

Novas NOVAS

Unha Lousa Sobre o Courel

O pasado día 13 de maio e dentro das actividades que organiza a Asociación "IV Ciclo" Campus de Lugo, no Salón de Actos da Escola de Maxisterio de Lugo; proxectouse o filme-documental "UNHA LOUSA SOBRE O COUREL", un traballo da productora Namche Films S.L. dirixido e producido por Henrique Banet e Mabel Rivera.

O filme divídese en tres partes; nel comezase falando e amosando as características e peculiaridades da paisaxe do Courel e o seu entorno. Nunha segunda parte trátase a problemática e situación da cantería de A Campa, unha explotación a ceo aberto dende fai máis de dúas décadas e que está a crear unha fonda ferida na paisaxe e cun agravante por enriba, que parece ser que durante moitos anos traballou á marxe da legalidade e aínda agora segue a estar na mesma situación, logo da legalización por parte da Xunta de Galicia segundo

recoñeceu recentemente a Comisión Europea, coma se recolleu nalgún xornal da nosa comunidade. Na terceira parte amosase a situación que está a vivirse no Concello de Somiedo en Asturias, que garda algo en común co Courel, e que dende que se apostou pola creación dun Parque Natural fai 20 anos a situación socioeconómica do Concello e seus moradores está a verse en constante mellora, o que nos fai pensar que a solución ó grave problema que se está a vivir na Serra do Courel pasa por que o Goberno Galego declare o Courel Parque Natural, o reunir tódalas condicións para ser un espazo cunha protección especial.

Logo da proxección do filme estableceuse un coloquio cos autores no que participaron moitas das persoas que se deron cita no lugar e alí falou da problemática e busca de solucións ante a grave situación que atravesa o Concello de Folgoso do Courel e o entorno en si.

Mabel Rivera & Enrique Banet
presentan

UNHA LOUSA SOBRE O COUREL

Un documental en defensa do Courel,
patrimonio único e irreplicable, de tódolos galegos,
fronte aos ataques da depredación económico-política
que asola Galicia.

Venres, 18 de abril, ás 20h.
Proxección - Debate

**Multiusos da Xunqueira
- REDONDELA -**

ORGANIZA: **PRODUCE:** **NAMCHE FILMS, S.L.** **COLABORA:**

El Escarabajo Verde

O pasado 6 de abril a TVE 2 emitiu o documental "O Courel sale a la Pizarra" un minucioso traballo denuncia que expón a situación que está a vivir O Courel por mor dun prantexamento que pode sexa equivocado, encanto ó aproveitamento dos recursos; o que si queda claro que logo dun traballo tan elaborado e no que non falta ningún tipo de detalles a

situación ten que facernos meditar e tomar un camiño ou decisión sería para recuperar para O Courel o seu máis prezado valor. O equipo de traballo do programa estivo unha semana pola zona recadando información, escoitando a opinión de veciños e representantes de varios sectores afectados; entrevistas co Alcalde ó propio Conselleiro de Medio

Ambiente, Biólogos, Catedráticos de Botánica, e persoal técnico na materia que deron a súa opinión segundo visión técnica ou particular. Este prestixioso programa que basea o seu traballo nos problemas medioambientais, emítese cada domingo ás 12:00, e está a ser seguido por moitísimo público, sabedores, que un dos maiores problemas polos que

está a pasar o noso planeta e o Medio Natural, chegando nalgúns lugares a situacións límite. Algo vendo e vivindo e como tal temos que axudar a buscar unha solución.

Este documental pode verse na hemeroteca da web do programa ou

[programas anteriores](http://www.lescarabajoverde.tve.es/programas)
www.lescarabajoverde.tve.es/programas

CASA RURAL BONIFACIO

6 Habitacións con baño - Cociña tradicional
Fermosas paisaxes da Montaña do Lor
Vilar de Lor, Quiroga - Lugo Tlf. 982185 449
www.loralto.com

O Reloxo da Soidade

Iste é un reloxo
Pensando
para aqueles que vixían
celosamente tempo eterno
aproveitando seu tempo.

Así haberá
música a tódalas horas
mesturada co son
das flores, os cedros
e os limoeiros.

Oh terra! Por que non abres?
e tragas nas túas fendas
nas escuras cavernas
aos despiadados monstros...

*Carmen Parada Olmo
Barcelona*

Recuncho para Poesía *A Roseira e as Colmeas*

A roseira e claveliña
danme o aroma arredor,
o caravel dame ledicia
e a rosa dame olor.

As abelliñas nas rosas,
dándolle bicos de amor,
levando o aroma das flores
e á colmea o sabor.

Á colmea as obreiras,
levan o polen da flor,
fabrican a doce mel,
do caurel é a mellor

Ó arreceer da mañá
as abellas van beber,
pra continuar o traballo
cargadiñas vein o volver.

As flores das uces e carqueixas,
do mosin tamén as xestas,
traballan diariamente,
pras colmeas as obreiras.

Onde vas miña rosiña,
onde vas meu caravel,
onde van os meus ollíños,
van detrás do mel.

*Manolo Méndez Silvelo
Outeiro Quiroga Lugo
24-7-2007*

Vai por tí Felipe

Non podíamos sacar adiante esta edición de A CANDEA sen render unhas verbas de agarimo e homenaxe a un home fiel lector desta publicación e colaborador da Asociación "FONTE do MILAGRO", admirador e defensor do O Courel e que fai poucos días a maldita enfermidade levou de entre nos. Como responsable da Revista do Caurel e presidente do colectivo que a edita, quero dedicar aínda que sexa un anaquiño de espazo nesta publicación para lembrar a Felipe Molinero e dende aquí facerlle chegar o agarimo e ánimo a súa viúva Lourdes e seu fillo Juan.

grafinco
CENTRO ESPECIAL DE EMPREGO **imprenta**

offset color

deseño gráfico

impresos en xeral

Rúa da luz nº 4. Polígono de Fingoi
27002 LUGO
Tel.: 982 284 421
Fax: 982 284 758
e-mail: grafinco@cogami.es

**Aberto dende Semana Santa
ata Outubro**

**Unha área recreativa
en plena natureza
do Caurel**

**Carnes á brasa e
productos da zona**

www.sierradelcaurel.com
oponton@sierradelcaurel.com

LU-651 (KM 28) Entre Folgoso e Seoane

Café-Bar O PONTON

**Ferreirós dabaixo
O Caurel
Tel: 982 16 52 18**

CAIXA RURAL GALEGA

COLABORA:

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE CULTURA E DEPORTE
Dirección Xeral de Creación e Difusión Cultural

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE INNOVACIÓN
E INDUSTRIA
Dirección Xeral de Turismo

Si desexas formar parte deste COLECTIVO,
participar nas ACTIVIDADES
que organiza, recibir a REVISTA no teu enderezo, etc.:
Asociación "FONTE do MILAGRO"
Froxán, s/n 27325 O CAUREL - Lugo
A Candeia tamen en: www.galiciadigital.com